

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 76/2014-16

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 29. januára 2014 predbežne prerokoval sťažnosť J. S., zastúpeného advokátkou JUDr. Emíliou Korčekovou, L. Novomeského 25, Pezinok, vo veci namietaného porušenia jeho základných práv na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote a spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C/32/2007 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť J. S. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 24. septembra 2013 doručená sťažnosť J. S. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48

ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote a spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava III (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C/32/2007.

Sťažovateľ v sťažnosti okrem iného uviedol, že *«je obeťou porušenia Dohovoru... v konaní na ochranu osobnosti vedenom na Okresnom súde Bratislava III pod č. k. 18 C 32/2007 poznačenom prietahmi v dôsledku neefektívneho konania, odňatia sťažovateľovi možnosti konať pred súdom, vydávania nezákonného rozhodnutia, v dôsledku čoho sa konanie iba „umelo“ vinou závažných procesnoprávných pochybení, v dôsledku porušenia zásady rýchlosti súdneho konania iba „umelo predlžuje, od 16. 03. 2007 vo veci nebolo porušovateľom rozhodnuté ku dňu podania sťažnosti ústavnému súdu a to aj napriek tomu, že sťažovateľ priebežne podal tri sťažnosti na prietahy predsedovi Okresného súdu Bratislava III... a jednu sťažnosť na prietahy predsedovi Krajského súdu v Bratislave.*

K neprimerane dlhému konaniu poznačenom tzv. ad hoc úkonmi súdu s výraznými časovými odstupmi prispela aj skutočnosť, že zákonná sudkyňa JUDr. S. Gandelová odišla na stáž na Krajský súd v Bratislave, pričom porušovateľ nezabezpečil ďalšiu plynulosť a efektívnosť konania vo vecí samej.

Teda dľa právneho názoru sťažovateľa dĺžka konania (na dvoch stupňoch v dôsledku procesnoprávných pochybení porušovateľa a odňatia sťažovateľovi možnosti konať pred súdom) ku dňu podania tejto sťažnosti ústavnému súdu nespĺnila požiadavku primeranej lehoty podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru...

Za neprimeranú dĺžku konania zodpovedá jednoznačne porušovateľ, ktorý ak by dôsledne aplikoval zásadu iura novit curia a čl. 46 ods. 1 Ústavy SR v spojení s čl. 6 ods. 1 Dohovoru..., konal v súlade s čl. 48 ods. 2 Ústavy SR, tak po kontradiktórnom vypočutí oboch účastníkov konania na pojednávaní dňa 11. 10. 2007 bol povinný konanie zastaviť, pretože z podaného žalobného návrhu a prednesov účastníkov konania mal porušovateľ dostatočne a hodnoverne preukázané, že žalobca (zastúpený advokátom) v žalobnom návrhu jednoznačne nevymedzil difamujúce skutkové tvrdenia sťažovateľom, teda porušovateľ vedel a musel vedieť (súd pozná právo), že bez jednoznačného vymedzenia týchto výrokov nie je žaloba spôsobilým predmetom súdneho konania.

Okresný súd Bratislava III má však zjavné problémy s rešpektovaním základných práv sťažovateľa a rešpektovaním ústavy... ako aj Dohovoru... Jeho konanie je poznačené prvkami neprípustnej svojvôle. Sťažovateľ teda tvrdí, že pokiaľ porušovateľ (všeobecný súd) i napriek tomu, že sťažovateľ opakovane aj na pojednávaní dňa 11. 10. 2007 žalobu žiadal zamietnuť a porušovateľ naďalej tzv. konal (zmätočne) a tzv. koná - vid'. chronológia tzv. úkonov, predstierajúc, že koná v súlade s ust. §-u 1 a nasl. O. s. p., pričom opak je pravdou, tak tým neprípustne poskytuje ochranu niekomu (žalobcovi), ktorý o ňu predpísaným spôsobom nepožiadaval...

Porušovateľ vie a musí vedieť, že porušuje základné ústavné práva sťažovateľa, že žalobca doposiaľ o ochranu nepožiadaval predpísaným spôsobom od 16. 03. 2007, že nekoná o vzájomnom návrhu sťažovateľa od 15. 03. 2010, napriek tomu predstiera bezprietahovosť a efektívne konanie v danej veci v súlade so zákonom a ústavou...

Konanie porušovateľa voči sťažovateľovi nadobudlo charakter odmietnutia spravodlivosti súdneho konania podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru...

Konanie porušovateľa nie je perfektné, nie je bezvadné.

Tento stav neistoty a bezmocnosti, beznádeje sťažovateľa o výsledok konania zapríčinený porušovateľom aj v čase podania tejto ústavnej sťažnosti trvá.

Vec má pre sťažovateľa mimoriadny význam, pretože sa jedná o účelovú žalobu na ochranu osobnosti...».

Sťažovateľ na základe uvedeného navrhuje, aby ústavný súd vyslovil, že základné právo J. S. na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zaručené čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C/32/2007 porušené bolo, prikázal okresnému súdu konať a súčasne mu priznal finančné zadost'učinenie v sume 5 000 € a úhradu trov konania v sume 269,58 €.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa ustanovenia § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v ustanovení § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, ak namietaným postupom alebo rozhodnutím orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu tohto základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (napr. I. ÚS 7/00, III. ÚS 100/01, III. ÚS 263/03, II. ÚS 98/06).

Sťažovateľ namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2

ústavy a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote a spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C/32/2007.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom.

Ústavný súd si pri výklade „práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov“ garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o „právo na prejednanie veci v primeranej lehote“, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. I. ÚS 132/03).

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (i práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou „odstránenie stavu právnej neistoty je podstatou, účelom a cieľom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov“ (II. ÚS 813/00), pričom „k naplneniu práva na súdnu ochranu v rozhodovaní o veci samej dochádza zásadne právoplatným rozhodnutím...“ (IV. ÚS 68/02).

Zároveň však z judikatúry ústavného súdu vyplýva, že nie každý zistený prietah v súdnom konaní má nevyhnutne za následok porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy (II. ÚS 57/01, I. ÚS 46/01, I. ÚS 66/02). Pojem „zbytočné prietahy“ obsiahnutý v čl. 48 ods. 2 ústavy je pojem autonómny, ktorý možno vykladať a aplikovať predovšetkým materiálne. S ohľadom na konkrétne okolnosti veci sa totiž postup dotknutého súdu nemusí vyznačovať takými významnými prietahmi, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako „zbytočné prietahy“ v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy (napr. I. ÚS 63/00, I. ÚS 27/02, I. ÚS 197/03, I. ÚS 38/04).

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že predmetné konanie začalo na okresnom súde 16. marca 2007 doručením žalobného návrhu navrhovateľa proti sťažovateľovi ako odporcovi „na ochranu osobnosti a náhradu nemajetkovej ujmy“.

Ústavný súd zistil, že okresný súd od podania žaloby priebežne konal, o čom svedčí aj to, že prvé relevantné pojednávanie sa uskutočnilo už 11. októbra 2007, a aj v ďalšom období vykonal množstvo procesných úkonov (napr. na ďalších šiestich pojednávaniach vypočul účastníkov konania a svedkov). V čase od 29. septembra 2009 do 25. októbra 2012 okresný súd síce neurčil vo veci ani jeden termín pojednávania, v tomto období však rozhodoval o jednotlivých podaniach účastníkov, keď navrhovateľ menil svoj návrh, čiastočne zobral svoj návrh späť a proti týmto podaniam a následným súdnym rozhodnutiam procesného charakteru podával odvolania aj sťažovateľ, v dôsledku čoho sa nachádzal spis spolu v rámci odvolacích konaní na Krajskom súde v Bratislave viac ako jeden a pol roka (v období od 25. augusta 2011 do 27. júla 2012, ako i v čase od 19. novembra 2012 až do 28. júna 2013). Okrem toho sa sťažovateľ nezúčastnil v roku 2008 až troch pojednávaniach, ktoré musel okresný súd odročiť. Takisto z dôvodu podaného odvolania sťažovateľom okresný súd zrušil aj pojednávanie, ktoré sa malo konať 25. októbra 2012.

Aj keď od 16. marca 2007 (od podania žaloby) do podania sťažnosti 24. septembra 2013 ústavnému súdu síce nebolo vo veci vydané meritórne rozhodnutie, nemožno však konštatovať, že by okresný súd v uvedenom období priebežne nekonal aspoň o procesných otázkach. Po podaní samotnej sťažnosti ústavnému súdu okresný súd navyše nariadil tri pojednávania a 5. decembra 2013 rozhodol rozsudkom. Sťažovateľ proti uvedenému rozsudku 11. decembra 2013 podal odvolanie, ktoré sa v súčasnosti doručuje účastníkom konania.

Na tomto skutkovom základe ústavný súd konštatuje, že aj keď doterajšia činnosť okresného súdu v namietanom konaní nebola po celú jeho dobu optimálna, keďže trvala viac ako 6 rokov, po podaní sťažnosti 18. augusta 2013 podľa § 62 a nasl. zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov predsedovi okresného súdu sa už zabezpečuje efektívna ochrana sťažovateľovho

základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a jeho postup smeruje k odstráneniu právnej neistoty sťažovateľa, pretože po doručení sťažnosti ústavnému súdu (24. septembra 2013) okresný súd začal vo veci konať intenzívnejšie a konanie na prvom stupni zavŕšil vydaním meritórneho rozhodnutia.

Ústavný súd na základe uvedeného dospel k záveru, že sťažnosť sťažovateľa je v tejto časti zjavne neopodstatnená (napríklad obdobne III. ÚS 209/2007 a IV. ÚS 102/2012).

Ak by však krajský súd na základe odvolania účastníkov konania rozsudok okresného súdu z 5. decembra 2013 zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie, ktorý by bol prípadne v ďalšom postupe nečinný, sťažovateľovi nebude nič brániť opätovne podať v tejto veci ústavnému súdu sťažnosť pre porušenie označených práv.

Podstata námietok sťažovateľa týkajúcich sa namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie spočívala v jeho tvrdení, že okresný súd „*po kontradiktórnom vypočutí oboch účastníkov konania na pojednávaní dňa 11. 10. 2007 bol povinný konanie zastaviť...*“ a „*dĺžka konania (na dvoch stupňoch v dôsledku procesnoprávných pochybení porušovateľa a odňatia sťažovateľovi možnosť konať pred súdom)... nesplnila požiadavku primeranej lehoty podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru...*“.

Ústavný súd vo svojej konštantnej judikatúre opakovane uvádza, že obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (a tiež práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) je umožniť každému reálny prístup k súdu, pričom tomuto základnému právu zodpovedá povinnosť súdu o veci konať a rozhodnúť (napr. II. ÚS 88/01, III. ÚS 362/04), ako aj zabezpečiť konkrétne procesné garancie v súdnom konaní. K porušeniu tohto základného práva by mohlo dôjsť predovšetkým vtedy, ak by bola komukoľvek odmietnutá možnosť domáhať sa svojho práva na nezávislom a nestrannom súde, teda pokiaľ by súd odmietol konať a rozhodovať o podanom návrhu fyzickej osoby alebo právnickej osoby (II. ÚS 216/06).

V naznačených súvislostiach ústavný súd zastáva názor, že napadnuté konanie by mohlo zakladať porušenie označených práv sťažovateľa len v prípade, ak by boli spojené s konkrétnym relevantným nepriaznivým dôsledkom pre sťažovateľa, ktorý bol týmto rozhodnutím spôsobený, pričom by sa tento negatívny dôsledok musel zároveň vzťahovať na výsledok konania a nebolo by ho možné korigovať v ďalšom procesnom postupe, prípadne v opravných konaniach.

Ústavný súd už v rámci svojej predchádzajúcej judikatúry taktiež vyslovil, že predpokladom na záver o porušení základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je také porušenie, ktoré nie je napravitel'né alebo odstrániteľ'né činnosťou všeobecného súdu pred začatím konania alebo v konaní vo veci samej, resp. ktoré nemožno napraviť procesnými prostriedkami, ktoré sú obsiahnuté v Občianskom súdnom poriadku (m. m. I. ÚS 148/03, III. ÚS 355/05, II. ÚS 307/06). V nadväznosti na to ústavný súd poukazuje na to, že v rámci konania o sťažnosti zásadne preskúmava len právoplatné rozhodnutia, a to v tom zmysle, že musí ísť o rozhodnutia, ktorými sa konanie právoplatne skončilo (IV. ÚS 254/2011), a ústavný súd ani v okolnostiach danej veci nezistil dôvod na pripustenie výnimky z tejto zásady. Pokiaľ by ústavný súd vecne preskúmal sťažnosť predtým, ako o veci samej definitívne rozhodne príslušný súd, mohol by zasiahnuť do rozhodovania všeobecných súdov a nedodržel by princíp subsidiarity sťažnosti ustanovený v čl. 127 ods. 1 ústavy.

Úlohou ústavného súdu nie je náprava prípadných pochybení všeobecných súdov v neskončených (prebiehajúcich) konaniach, ale ústavný súd je zásadne povolaný posudzovať až z komplexných hľadísk po právoplatnom skončení veci, či konanie ako celok a jeho výsledok sú ústavne udržateľné. Základné právo na súdnu ochranu, ako aj právo na spravodlivé súdne konanie „je výsledkové“, to znamená, že mu musí zodpovedať proces ako celok, a skutočnosť, či napadnuté konanie ako celok bude spravodlivé, závisí v danej veci od pokračujúceho konania a konečného právoplatného rozhodnutia všeobecných súdov (m. m. III. ÚS 33/04, IV. ÚS 163/05, II. ÚS 307/06, II. ÚS 155/08), čo však nie je evidentne ešte prípad sťažovateľa, ktorý mal možnosť v priebehu konania realizovať svoje procesné

práva, a zatiaľ nič nenaznačuje, že by jeho základné práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru mohli byť v danej veci porušené.

Ústavný súd odmietol sťažnosť v časti týkajúcej sa namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a súčasne konštatoval, že postupom okresného súdu v namietanom konaní nemohlo dôjsť ani k porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Z uvedeného dôvodu aj v tejto časti odmietol sťažnosť sťažovateľa pri predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti. (IV. ÚS 546/2012).

Vzhľadom na to sa ústavný súd ďalšími požiadavkami sťažovateľa už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 29. januára 2014